

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **R. M.**, bývajúceho v P., zastúpeného advokátom
JUDr. Stanislavom Rojkom, so sídlom v Považskej Bystrici, Železničná 90/12, IČO: 37 920 022, proti žalovaným **1/ RW-Tech-Gum, s.r.o.**, so sídlom v Hnúšti, Hlavná 432, IČO: 36 635 081, **2/ Reisner & Wolff Slovensko, s.r.o.**, so sídlom v Banskej Štiavnici, Križovatka 5, IČO: 36 040 452, obe zastúpené BBH advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Gorkého 3, IČO: 36 713 066, v mene ktorej koná JUDr. P. Bak, advokát, **o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv**, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. augusta 2012 sp.zn. 14Co 77/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalované 1/ a 2/ sú povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi trovy dovolacieho konania v sume 79,58 € k rukám jeho právneho zástupcu JUDr. Stanislava Rojka, so sídlom v Považskej Bystrici, Železničná 90/12, do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom zo 7. septembra 2011 č.k. 17C 130/2010-277 určil, že kúpne zmluvy uzatvorené medzi žalovanou 1/ ako predávajúcou a žalovanou 2/ ako kupujúcou a to: kúpna zmluva z 11. mája 2010 - ktorej predmetom bolo 50 ks položiek rôzneho strojného zariadenia (inv.č. od č.46 po inv.č. 92 v nepravidelnom inv. číslovaní) za kúpnu cenu 203.394,92 € s DPH a kúpna zmluva z 20. septembra 2010 – jej predmetom bolo 86 ks položiek rôzneho strojného a kancelárskeho zariadenia (inv.č. od 000004 po inv.č. 000000 v nepravidelnom inv. číslovaní) za kúpnu cenu 95 366 € s DPH, sú

neplatnými právnymi úkonmi. Žalované 1/ a 2/ zaviazal k povinnosti spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 1.024,50 € do 3dní od právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. Stanislava Rojku. Svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil po právnej stránke ustanoveniami § 80 písm. c/ zákona č.99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej len „OZ“), ustanoveniami § 1, § 125 ods. 1, § 263 ods. 1, § 265, § 476 ods. 1, § 477 ods. 1, § 480, § 481 ods. 1 zákona č.513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“). Mal za to, že v konaní bol daný naliehavý právny záujem žalobcu na určovacej žalobe, ktorý spočíval v tom, že v dôsledku sporných zmlúv uzatvorených spoločnosťou, v ktorej bol žalobca spoločníkom, došlo k poškodeniu hodnoty jeho obchodného podielu v tejto spoločnosti a k stavu objektívnej neistoty medzi účastníkmi. Následne súd dospel k právnenému záveru, že sporné kúpne zmluvy sú neplatné v zmysle § 39 OZ z dôvodu, že nimi došlo k obchádzaniu zákona a to konkrétne ustanovenia ObZ o pôsobnosti Valného zhromaždenia schvaľovať zmluvu o predaji podniku. Súd konštatoval, že z ustanovení spoločenskej zmluvy žalovanej 1/ je zrejmé, že bez hlasov žalobcu by zmluva o predaji podniku bola na valnom zhromaždení žalovanej 1/ nepriechodná. Rovnako súd považoval za zjavné, že jednotlivé kroky žalovaných vo svojom súhrne obsahovo naplnili inštitút zmluvy o predaji podniku. Na základe týchto dôvodov súd vyhodnotil sporné kúpne zmluvy ako neplatné. O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods.1 O.s.p. a žalobcovi, ktorý mal vo veci plný úspech priznal právo na náhradu trov konania v sume 1.024,50 €.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 14. augusta 2012 sp. zn. 14 Co 77/2012 na odvolanie žalovanej 2/ potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny (§ 219 ods.1, 2 O.s.p.) a uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 100,09 € na účet právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolacie konanie o odvolaní žalovanej 1/ zastavil s poukazom na ustanovenie § 207 ods.2 a 3 O.s.p. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, na ktoré odkázal. K odvolacím námietkam žalovanej 2/ uviedol, že porušenie procesného ustanovenia § 118 O.s.p. zo strany súdu, nemá za následok odňatie možnosti konať účastníkovi pred súdom. Odvolací súd konštatoval, že žalované 1/ a 2/ v zastúpení splnomocneným advokátom mali možnosť kvalifikovane sa vyjadriť k celému obsahu žaloby. K odvolacej námietke týkajúcej sa neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na určovacej žalobe, odvolací súd uviedol, že žalobca ako

spoločník obchodnej spoločnosti žalovanej 1/ nemal iný prostriedok ochrany proti namietaným právnym úkonom žalovaných 1/ a 2/ a vyhovením určovacej žalobe sa právne navrátil predošlý existujúci právny stav. Bol toho právneho názoru, že prvostupňový súd nebol povinný skúmať napadnuté zmluvy v tom smere, či majú všetky zákonom požadované náležitosti pre platnosť zmluvy o predaji podniku, nakoľko svoje rozhodnutie založil práve na právnom závere o obídení ustanovení zmluvy o predaji podniku žalovanými a skúmal len platnosť napadnutých kúpnych zmlúv podľa § 39 OZ pre rozpor s dobrými mravmi a zásadami poctivého obchodného styku. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods.1 O.s.p. v spojení s § 142 ods.1 O.s.p. a úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalované 1/ a 2/. Žiadali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu zamieta alebo aby zrušil rozsudok odvolacieho i prvostupňového súdu a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvého stupňa. Prípustnosť svojho dovolania odôvodnili tým, že postupom súdov nižšieho stupňa im bolo odňaté právo konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a ďalej tým, že sudy nižšieho stupňa vec nesprávne právne posúdili (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), keď ustálili, že žalobca mal naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnych zmlúv a v dôsledku toho nesprávne právne posúdili tieto zmluvy ako neplatné, obchádzajúce zákon. Odňatie ich možnosti konať pred súdom videli v tom, že sudy porušili základné zásady kontradiktórnosti konania, princíp rovných zbraní a tiež ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p., v dôsledku čoho, popreli ich právo na spravodlivý súdny proces garantované čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky. Namietali nezrovnalosti v zápisnici z pojednávania uskutočneného dňa 7. septembra 2011, v ktorej bolo uvedené, že súd vykonal poučenie účastníkov podľa § 118 ods. 2 O.s.p., hoci sa tak na tomto pojednávaní nestalo. Súd sa podľa tvrdenia dovoľateľiek zaoberal len procesnými otázkami a nevykonal hmotnoprávne dokazovanie. Žalované sa tak nemali možnosť vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom v rozpore s ustanovením § 123 O.s.p. Ďalej tvrdili, že zápisnica z pojednávania bola doručená ich právnomu zástupcovi iba elektronicky a dodatočne. Dovoľateľky tiež namietali nepreskúmateľnosť napadnutých rozsudkov a nedostatok ich náležitého odôvodnenia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. Následne sa vo svojom dovolaní podrobne vyjadrili k otázke neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na podaní určovacej žaloby a k nesprávnomu právnomu posúdeniu neplatnosti kúpnych zmlúv z dôvodu obchádzania zákona v zmysle § 39 OZ.

Žalobca sa k dovolaniu žalovaných vyjadril podaním zo 4. februára 2013, v ktorom uviedol, že žiada, aby dovolací súd podľa § 243b ods.5 s poukazom na § 218 ods.1 písm. c/ O.s.p. dovolanie ako neprípustné a nedôvodné odmietol. Mal zato, že súdy postupovali v súlade s príslušnými ustanoveniami O.s.p. týkajúcimi sa vedenia konania i dokazovania. Podľa jeho názoru účastníci mali priestor na svoje vyjadrenia a na predloženie dôkazov, súd prvého stupňa oboznámil účastníkov s obsahom listinných dôkazov obsiahnutých v spise. Žalované tak mali možnosť využiť všetky procesné prostriedky, pričom súd nevykonal žiadny úkon, ktorým by žalovaným túto možnosť odňal. Keďže dovolanie podľa žalobcu nie je prípustné, neprichádza do úvahy aby sa dovolací súd zaoberal vecnou stránkou napadnutého rozhodnutia. Súčasne požiadal o priznanie náhrady trov dovolacieho konania za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k dovolaniu po 80,09 € podľa § 11 ods.1 a § 13 ods. 3 vyhlášky č.655/2004 Z.z., režijný paušál 7,81€ a DPH 17,58 €, čo spolu činí sumu 105,48 € na účet advokátskej kancelárie.

Podaním zo 6. februára 2013 žalovaná 1/, prostredníctvom svojho konateľ'a R. M. st., oznámila súdu, že v zmysle § 33b ods.1 písm. b/ OZ a § 24 a nasl. O.s.p. odvolala plnú moc udelenú JUDr. P. B. a súčasne vzala späť svoje dovolanie a žiadala dovolacie konanie zastaviť.

Podaním zo 14. februára 2013 žalovaná 1/, prostredníctvom svojho konateľ'a P. H., oznámila súdu, že odvolanie plnomocenstva právnomu zástupcovi JUDr. P. B. ako aj späťvzatie dovolania konateľ'om žalovanej 1/ R. M. st. zo 6. februára 2013, nie je platným konaním spoločnosti z dôvodu rozporu medzi záujmami spoločnosti a menovaného konateľ'a, ktorý je blízkou osobou vo vzťahu k žalobcovi (§ 21 ods.3 O.s.p.). Preto žiadala, aby dovolací súd na uvedené úkony neprihliadal a rozhodol v súlade s podaným dovolaním. Súčasne predložila dovolaciemu súdu plnomocenstvo na dovolacie konanie opätovne udelené JUDr. P. B. zo dňa 12. februára 2013.

Podaním z 25. apríla 2013 žalovaná 2/ oznámila súdu, že sa v plnom rozsahu pripája k vyjadreniu žalovanej 1/ zo 14. februára 2013. Uviedla, že druhý konateľ žalovanej 1/ R. M. st. nebol oprávnený k späťvzatiu dovolania, ani k odvolaniu plnomocenstva udeleného JUDr. P. B., preto sú uvedené právne úkony neplatné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), ešte pred skúmaním prípustnosti a dôvodnosti podaného dovolania, zaoberal sa najskôr dispozitívnym úkonom žalovanej 1/ - späťvzatím podaného dovolania.

Podľa ustanovenia § 21 ods. 3 O. s. p., za právnickú osobu nemôže konať ten, koho záujmy sú v rozpore so záujmami právnickej osoby.

Štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak (§ 133 ods. 1 ObZ).

V zmysle § 21 ods. 1 O.s.p. za právnickú osobu koná štatutárny orgán. Podľa § 133 ods. 1 ObZ konateľ (konatelia) sú štatutárnym orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným a jeho (ich) konanie je priamym konaním právnickej osoby, pričom ak je konateľov viac je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne. Obmedziť konateľské oprávnenia môže iba spoločenská zmluva alebo valné zhromaždenie. Takéto obmedzenie je však voči tretím osobám neúčinné (§ 133 ods. 3 ObZ). Uvedené platí aj v občianskom súdnom konaní, t.j. procesné úkony účastníka konania – právnickej osoby urobené jedným z dvoch konateľov sú v zmysle § 21 ods. 1 O.s.p. úkonmi tejto právnickej osoby urobenými oprávnenou osobou. Ustanovenie § 21 ods. 3 O.s.p. upravuje osobitný prípad kedy konanie štatutárneho orgánu za právnickú osobu je vylúčené. Ide o situáciu keď osoba, vykonávajúca pôsobnosť štatutárneho orgánu, pred súdom vystupuje v opačnom procesnom postavení ako právnická osoba, v ktorej je štatutárnym orgánom. V takomto prípade štatutárny orgán za právnickú osobu konať nemôže. O uvedený prípad však v prejednávanej veci nejde. Konflikt záujmov, na ktorý poukazuje právny zástupca žalovanej 1/, sa dotýka výlučne vnútorných vzťahov medzi konateľmi žalovanej 1/ a žalovanou 1/, a je riešený v rámci hmotnoprávnej zodpovednosti konateľa podľa § 135a ObZ. Ustanovenie § 21 ods. 3 O.s.p. nie je možné vykladať tak expanzívne, že súd by bol za každých okolností povinný skúmať, či v konaní ide skutočne o účinné procesné úkony účastníka konania, ktorým je právnická osoba, urobené oprávnenou osobou. Súdy by tak v rámci konania prejudiciálne riešili vždy aj hmotnoprávne vzťahy medzi štatutárnymi orgánmi a spoločnosťou, ktoré nie sú predmetom súdneho konania.

Z vyššie uvedených dôvodov súd musí úkon konateľa, ktorý je zapísaný v obchodnom registri, považovať za úkon právnickej osoby v mene, ktorej koná. V dôsledku toho aj späťvzatie podaného dovolania jedným z konateľov žalovanej 1/ bolo účinným dispozitívnym procesným úkonom, ktorým sa súd musel zaoberať. Z ustanovenia § 243b ods. 5 O.s.p. vyplýva, že ak

dovolateľ vezme dovolanie späť, dovolací súd nemá inú možnosť, než dovolacie konanie zastaviť. Späťvzatie dovolania je z tohto hľadiska definitívne. Účastník konania, ktorý vzal účinne dovolanie späť, nemôže zrušiť svoj procesný úkon späťvzatia (nemôže „vziať späť späťvzatie dovolania“), a nemôže ho ani podať znova. Nemôže teda žiadať, aby konanie o dovolaní nebolo zastavené a aby sa v ňom pokračovalo bez ohľadu na späťvzatie dovolania. Pokiaľ dovolateľ taký úkon predsa len urobí, dovolací súd naň neprihliada, lebo takýto úkon nemá žiadne procesné účinky. Tak je tomu aj v prejednanom prípade, úkon konateľa žalovanej 1/ zo 14. februára 2013, ktorým žiadal, aby dovolací súd na podané späťvzatie dovolania neprihliadal, posúdil dovolací súd ako neúčinný procesný úkon.

Procesné spoločenstvo účastníkov je upravené v ustanovení § 91 O.s.p. Ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba (§ 91 ods. 1 O.s.p.), ide o tzv. samostatné spoločenstvo. Ak však ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, platia úkony jedného z nich i pre ostatných (§ 91 ods. 2 veta prvá O.s.p.); takéto spoločenstvo je nerozlučné. Na zmenu návrhu, na jeho späťvzatie, na uznanie alebo vzdanie sa nároku a na uzavretie zmieru je však potrebný súhlas všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane. (§ 91 ods. 2 O.s.p.). Pre posúdenie, či ide o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo, je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. V konaní o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv vyplýva nerozlučnosť spoločenstva účastníkov konania z dôsledkov, ktoré z určenia neplatnosti vyplývajú pre právne vzťahy týchto osôb a tiež aj z toho, že účinok rozhodnutia o žalobe sa musí vzťahovať na všetkých, ktorých práv a povinností sa zmluva týka (§ 159 ods. 2 O.s.p.) tak, aby sa dosiahol cieľ sledovaný touto žalobou a to navodenie právnej istoty medzi účastníkmi sporu. Pokiaľ v tomto konaní vystupujú na strane žalovaných viacerí účastníci (z pohľadu uzatvorenej zmluvy ako predávajúci a kupujúci), musí rozhodnutie súdu o platnosti či neplatnosti zmluvy vyznieť pre všetkých žalovaných - účastníkov zmluvy rovnako (nie je možné, aby žalobe voči jednému z nich bolo vyhovené a žaloba voči druhému bola zamietnutá).

Najvyšší súd Slovenskej republiky už viackrát judikoval, že ak má byť určená neplatnosť zmluvy, musia byť účastníci konania všetci, ktorí ju uzavreli, pretože sú nositeľmi práv a povinností vyplývajúcich z hmotného práva, a teda majú vecnú (v tomto prípade) pasívnu legitimáciu, inak by súd žalobu zamietol pre nedostatok vecnej legitimácie (vid' napr.

rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 122/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe č. 30/2004, sp.zn. 1 Cdo 11/2003).

V zmysle vyššie uvedeného v predmetnej veci vzniklo podaním žaloby proti žalovanej 1/ a 2/ nerozlučné procesné spoločenstvo účastníkov na strane žalovaných v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p., kde úkony jedného z nich platia aj pre ostatných. Keďže v danej veci žalovaná 1/ zobrala svoje dovolanie späť, pre účinnosť tohto dispozitívneho úkonu bol v zmysle cit. ustanovenia potrebný aj súhlas žalovanej 2/. Žalovaná 2/ sa k uvedenému úkonu nepripojila a preto je späťvzatie dovolania žalovanou 1/ neúčinné a dovolací súd naň neprihliadal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. augusta 2012 sp.zn. 14 Co 77/2012 podala včas oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že podané dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné a preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovaných nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok dovolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovaných nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p, ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalované procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. netvrdili a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodieť.

Žalované namietali, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., k porušeniu práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní, v dôsledku čoho bolo porušené ich právo na spravodlivý súdny proces podľa čl.46 Ústavy.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť

taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či doplňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods.1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). To znamená, že nie každé porušenie procesných predpisov súdom a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu vady konania, ktorú má na zreteli ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosť zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 13/2012).

Právo na rovnosť v konaní je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a prejavuje sa vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický v. Slovenská republika, rozhodnutie zo 4. júna 2002). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (pozri cit. rozsudok Komanický v. Slovenská republika). Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok

a rovnakého procesného postavenia subjektov o právach a povinnostiach, ktorých rozhoduje občianskoprávny súd (napr. PL. ÚS 43/95).

Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní bližšie charakterizuje § 18 O.s.p., podľa ktorého účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces podľa čl.46 Ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces však nepatrí súčasne aj právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04) a rovnako neznamená ani to, aby účastník konania bol pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Do obsahu tohto práva nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Dovolací súd tiež uvádza, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú (prípadné) procesné nedostatky, ku ktorým došlo v občianskom súdnom konaní v postupe súdov (viď II. ÚS 264/2006).

Dovolateľky videli odňatie možnosti konať pred súdom v tom, že okresný súd porušil ustanovenie § 118 ods.2 O.s.p., keď účastníkov nepoučil o skutočnosti, že má procesnú otázku naliehavého právneho záujmu za vysporiadanú a neusmernil ich k hmotnoprávnej stránke sporu a v rozpore s § 123 O.s.p. neumožnil dovolateľkám vyjadriť sa k dôkazom vykonaným na pojednávaní uskutočnenom dňa 7. septembra 2011. Žalované trvali na tom, že v dôsledku porušenia týchto procesných ustanovení, nemali možnosť predniesť svoju hmotnoprávnu obranu proti tvrdeniam žalobcu.

Podľa ustanovenia § 118 ods. 1, 2 O.s.p. po začatí pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy

pojednávania. Po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli.

Cieľom ustanovenia § 118 ods. 2 O.s.p. je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť účastníkov už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho cieľom je zjednodušiť a zrýchliť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré podľa názoru súdu sú buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Uvedené ustanovenie nezakotvuje povinnosť súdu, aby naznačil svoj predbežný právny názor na vec. Upravuje len postup súdu pri vedení pojednávania. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (IV.ÚS 16/2012) právny názor a hodnotiace úsudky sú vlastné až samotnému rozhodnutiu vo veci, nie však postupu súdu v zmysle § 118 ods. 2 O.s.p. Porušenie citovaného ustanovenia žiadnym spôsobom nelimituje účastníka pri realizácii jeho procesných práv napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod. Preto ani samo osebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Mohlo by zakladať iba tzv. inú vadu konania, ktorou by sa dovolací súd zaoberal, len ak by dovolanie bolo prípustné.

Z obsahu spisového materiálu dovolací súd zistil, že súd sa oboznámil s rozsiahlou písomnou argumentáciou žalovaných, žalované sa k návrhu vyjadrili (čl. 1. 229, č.256 spisu). Vo veci prebehlo pojednávanie dňa 7. septembra 2011 (zápisnica z pojednávania č.l. 269 spisu) za prítomnosti žalobcu a právnych zástupcov oboch strán, súd vykonal poučenie účastníkov podľa § 100 ods.1 veta posledná a oboznámil ich s predmetom pojednávania – právna argumentácia ohľadne naliehavého právneho záujmu, určovacia žaloba a právny základ neplatnosti napadnutých kúpnych zmlúv. Následne súd vykonal dokazovanie výsluchom právneho zástupcu žalobcu (strana 3 zápisnice), ktorý sa dotýkal aj otázky posúdenia platnosti kúpnych zmlúv z hľadiska obchádzania ustanovení o predaji podniku a po jeho ukončení bol vypočutý právny zástupca žalovaných. Účastníci boli poučení v zmysle § 120 ods.4 O.s.p. Súd vykonal dokazovanie čítaním podstatného obsahu listinných dokladov založených

v spise (§ 129 ods. 1 O.s.p.) a na záver umožnil účastníkom, aby sa k veci znova vyjadrili (§ 118 ods.4 O.s.p.). Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred súdom prvého stupňa vyplýva, že súd postupoval aj podľa § 118 ods. 2 O.s.p. a dal priestor žalovaným vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Žalované tiež podali riadny i mimoriadny opravný prostriedok a predostreli svoje argumenty a dôkazy vo vzťahu k právnym a skutkovým zisteniam, na ktorých boli založené rozhodnutia súdov nižších stupňov. Z uvedeného je zrejmé, že súdy umožnili účastníkom konania realizovať všetky procesné práva, ktoré im priznáva Občiansky súdny poriadok na realizáciu ich práv a právom chránených záujmov a uplatniť tak svoj vplyv na výsledok konania (obdobne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 39/1993). Argumenty protistrany, ktoré boli právnym základom podanej žaloby o neplatnosť kúpnych zmlúv, boli žalovaným známe a mali možnosť na ne aj reagovať. Neobstojí preto tvrdenie žalovaných, že pokiaľ by súd uviedol, že sporným medzi účastníkmi ostala otázka neplatnosti kúpnych zmlúv, reagovali by v rámci pojednávania inak. Zo samotnej skutočnosti, že súd určitú okolnosť neuvedie výslovne ako spornú, nevyplýva, že by táto okolnosť bola považovaná za nespornú.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že postupom okresného súdu nedošlo k odňatiu možnosti žalovanej konať pred súdom a konanie tak nie je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd tiež nezistil, že by v konaní došlo k porušeniu zásad kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie je dôvodná ani námietka dovolateľiek týkajúca sa nedostatočného odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu, ktoré podľa ich názoru bolo dôsledkom nevykonania dokazovania a nevysporiadania sa s ich argumentáciou proti žalobnému návrhu.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, vyplýva z ustálenej judikatúry EŠLP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303- A, s.12, § 29, Hiro Balani

c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávajúcu vec, a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijatý záver o existencii naliehavého právneho záujmu ako aj neplatnosti kúpnych zmlúv pre rozpor so zákonom zrozumiteľne a v potrebnom rozsahu vysvetlil.

Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu doplnil ďalšie dôvody, pre ktoré toto rozhodnutie potvrdil. Taktiež vysvetlil, prečo sa nestotožnil s námietkami žalovaných uvedenými v odvolaní. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku dalo tak odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom sporu. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a že aj odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p., v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaných.

V súvislosti s námietkou dovolateľiek, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci treba uviesť, že iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Ak k tejto nesprávosti v súdnom konaní dôjde, nie je ňou samou znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde). Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávnych (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) vád. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. To isté platí aj o nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); aj za predpokladu, že by tvrdenia dovolateľiek boli opodstatnené, mohli by mať za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, ale nezakladali by súčasne prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či

zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné, ale o taký prípad v tejto veci nejde.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 238 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaných ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným 1/ a 2/, ktoré úspech v konaní nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zaviazal žalované 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi (do rúk jeho právneho zástupcu – § 149 ods. 1 O.s.p.) trovy dovolacieho konania pozostávajúce z jedného úkonu právnej pomoci - vyjadrenie k dovolaniu žalovaných zo 4.februára 2013, v sume 58,69 € za jeden úkon právnej pomoci (podľa § 1 ods.3, 11 ods. 1 písm. a/ v spojení s § 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov), režijného paušálu v sume 7,63 € (§ 16 ods. 3 cit. vyhlášky) a DPH z týchto súm 13,26 €, teda spolu sumu 79,58 €, do troch dní. Ustanovenie § 13 ods.3 cit. vyhlášky nebolo možné vo veci aplikovať, nakoľko nedošlo k spojeniu veci podľa § 112 Občianskeho súdneho poriadku.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. mája 2014

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

